

Wanneer kent een kantonrechter vervangende toestemming toe?

Met het instemmingsrecht kan uw OR een beslissende rol spelen bij de plannen van uw bestuurder. Stemt uw OR niet in met een verzoek van uw bestuurder, dan kan hij echter bij kantonrechter vervangende toestemming vragen. Wanneer kent een kantonrechter die vervangende toestemming toe en waarom?

De WOR is in [artikel 27](#) duidelijk over de procedure voor een instemmingsverzoek. De bestuurder stuurt schriftelijk een verzoek aan de OR om in te stemmen met het invoeren, wijzigen of beëindigen van een personele regeling zoals die in het eerste lid van [artikel 27](#) is opgesomd.

Het instemmingsverzoek voldoet aan de voorwaarden als het schriftelijk wordt ingediend, de regeling wordt meegestuurd en het de motieven van de bestuurder bevat. Daarnaast moet de bestuurder aangeven welke gevolgen het voorgenomen besluit heeft voor de betrokken werknemers.

De gevolgen kunnen voor alle of een deel van de werknemers gelden, bijvoorbeeld als een regeling alleen wordt afgesproken voor de buitendienstmedewerkers, of de werknemers met een bepaalde functie. Uit het instemmingsverzoek moet in ieder geval blijken voor welke werknemers de regeling van toepassing is.

OR en bestuurder moeten minimaal één keer overleg voeren over het instemmingsverzoek

Overleg over instemmingsverzoek

Verplicht in de instemmingsprocedure is dat OR en bestuurder minimaal één keer overleg moeten voeren over het instemmingsverzoek. In dat overleg heeft uw OR de mogelijkheid om de bestuurder te overtuigen om zijn voorstel aan te passen of misschien wel in te trekken. Daarvan kan sprake zijn als de OR in dat overleg duidelijk laat weten niet in te zullen stemmen. Ook kunt u tijdens dit overleg aangeven waaraan het voorstel moet voldoen om wel in te kunnen stemmen. Ook kunt u concrete voorstellen voor verbetering doen.

Spreekt u met uw bestuurder af dat als hij zijn voorgenomen besluit wijzigt, hij die wijzigingen ook formaliseert in de tekst van de personele regeling. Zorg ervoor dat dit de tekst is die uw OR vooraf te zien krijgt en dat het de tekst is waarmee u instemt. Om misverstanden of vergissingen te voorkomen, is het handig om in de documenten met versienummers te werken. Zo is duidelijk dat uw OR bijvoorbeeld met de tekst van versie 3.7 heeft ingestemd.

Wel of geen insteming

De WOR is kristalhelder over het besluit dat de OR over een instemmingsverzoek kan nemen: u stemt wél, of níet in. De wet laat geen ruimte voor 'mitsen' en 'maren'. U kunt dus geen voorwaarden of eisen verbinden aan uw instemming die uw bestuurder eerst moet inwilligen.

Die eisen en voorwaarden kunt u op tafel leggen in het overleg met uw bestuurder. Dát is de plek om te laten weten dat uw instemming afhangt van in hoeverre het voorgenomen besluit van uw bestuurder voldoet aan de eisen en voorwaarden van uw OR.

Toch stemmen sommige ondernemingsraden in met voorstellen en stellen daarbij voorwaarden. Het risico daarbij is dat de bestuurder wel de instemming van de raad accepteert, maar zich niet aan de gestelde voorwaarden kan, wil of gaat houden. Dat is voldoende aanleiding voor een geschil dat u mogelijk bij de kantonrechter moet uitvechten.

Tip: als uw OR geen andere mogelijkheid ziet dan onder voorwaarden instemmen met een instemmingsverzoek, zorg er dan voor dat uw reactie op het instemmingsverzoek geen enkele ruimte laat voor een eigen interpretatie van uw bestuurder. Hij moet niet anders begrijpen dan dat de instemming niet geldt als niet aan de gestelde voorwaarde(n) wordt voldaan.

De eerste stap bij problemen rond instemmingsverzoeken is overleg met uw bestuurder

Besluit doorzetten zonder instemming

Zodra duidelijk is dat de bestuurder zijn besluit ondanks het niet instemmen van de OR wil doorzetten, moet de OR nietigheid inroepen (zie kader hieronder). Dat moet binnen één maand nadat de bestuurder schriftelijk heeft laten weten dat hij de voorgenomen regeling wil doorzetten.

Voor het geval uw bestuurder een instemmingsplichtig besluit neemt zonder uw OR om instemming te vragen of een besluit uitvoert waarmee uw OR niet heeft ingestemd, kan uw OR ook nietigheid inroepen. De eerste stap bij problemen rond instemmingsverzoeken is echter dat uw OR daarover overleg heeft met uw bestuurder. Soms is er echt geen onwil in het spel, maar onkunde en kan dat alsnog met een instemmingsverzoek worden rechtgezet. Ga dus eerst in gesprek, voordat u maatregelen treft.

Er gelden voorwaarden voor het inroepen van nietigheid

Aan het inroepen van de nietigheid van een besluit van de bestuurder, zijn een paar voorwaarden verbonden:

- Het moet schriftelijk en gemotiveerd: de OR laat weten waarom de bestuurder moet stoppen met het uitvoeren van zijn besluit en de gevolgen daarvan moet terugdraaien.
- Het moet binnen één maand: de teller gaat lopen vanaf het moment dat de OR informatie krijgt dat een besluit wordt uitgevoerd zonder de instemming van de OR.

Door het inroepen van nietigheid moet uw bestuurder stoppen met het uitvoeren van zijn besluit totdat daarvoor instemming is verkregen. Bijvoorbeeld omdat hij alsnog een instemmingsverzoek indient, of vervangende toestemming van de kantonrechter krijgt.

Vervangende toestemming van kantonrechter

Als uw OR niet instemt met het verzoek van de bestuurder, kan uw bestuurder [bij de kantonrechter vervangende toestemming vragen \(infographic\) \(artikel 27, lid 4 WOR\)](#). De kantonrechter toetst als eerste of het niet-instemmen van de OR onredelijk is, bijvoorbeeld omdat de OR dit onvoldoende gemotiveerd heeft. Of als de OR het niet-instemmen gebruikt om de bestuurder voor andere OR-doelen onder druk te zetten, bijvoorbeeld om de druk voor de onderhandelingen voor een sociaal plan met de vakbonden op te voeren. Een tweede afweging die de kantonrechter maakt, is of er sprake is van zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen die de ondernemer moet aandragen:

Van bedrijfsorganisatorische redenen is bijvoorbeeld sprake als het afgesproken werk niet kan worden uitgevoerd. Denk aan de situatie waarbij de OR niet instemt met een arbeidstijdenregeling waardoor het vervoersbedrijf de dienstregeling niet kan uitvoeren.

Bij bedrijfseconomische redenen is sprake als de onderneming schade oploopt als de OR niet met het voorstel instemt, bijvoorbeeld als de OR weigert akkoord te gaan met de invoering van een ploegenrooster, waardoor de beoogde productie niet wordt behaald.

Bij bedrijfssociale redenen gaat het over de gevolgen voor de interne organisatie. Dat kan bijvoorbeeld gaan over verschil in pensioenregelingen voor groepen van de werknemers of onderscheid in de beloning van mannen en vrouwen.

Bemiddeling via de bedrijfscommissie is ook een optie

Bestuurder en OR kunnen ook besluiten om hun meningsverschil voor bemiddeling voor te leggen aan één van de drie bedrijfscommissies: Markt I voor de profitsector, Markt II voor de non-profitsector (Let op! Per 1 januari 2025 worden deze twee samengevoegd tot één) en een commissie voor de overheid. De commissies zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en vakorganisaties. Er wordt nog maar weinig gebruik van gemaakt. Zo werden in 2023 maar zeven bemiddelingsverzoeken ingediend voor de profitsector en voor de non-profitsector maar één verzoek. Van de commissie voor de overheid zijn nog geen cijfers van 2023 bekend, maar in 2022 ontving de commissie geen enkel verzoek.

De uitspraak van de commissie is vrijblijvend en kostenloos. In tegenstelling tot een uitspraak van de kantonrechter; die is dwingend, kost geld en kan tot imago-schade leiden, omdat rechtszaken openbaar zijn.

Voorzitter vertegenwoordigt OR

Omdat de OR zelf geen rechtspersoon is, bepaalt de WOR dat de OR-voorzitter of de vicevoorzitter de OR in rechte vertegenwoordigt ([artikel 7 WOR](#)). Stapt de bestuurder naar de kantonrechter, dan is het aan te raden dat de OR zich door een advocaat laat bijstaan. Dat uw OR een advocaat inschakelt moet u wel eerst aan uw bestuurder melden, inclusief wat dit gaat kosten ([artikel 22, lid 2 WOR](#)). De kosten voor de procedure bij de kantonrechter en voor de advocaat van de bestuurder en die van de OR zijn in principe te allen tijde voor de ondernemer.

Zowel de OR als de bestuurder kan tegen de uitspraak van de kantonrechter in hoger beroep gaan bij het gerechtshof om alsnog zijn gelijk te proberen te halen of vervangende toestemming te krijgen. Ondersteuning door een advocaat is daarbij verplicht. In sommige gevallen wordt het geschil aan de Hoge Raad voorgelegd. Uitspraken door de Hoge Raad hebben belangrijke betekenis voor vergelijkbare geschillen.

Intrekken voorgenomen besluit

Uw bestuurder kan zijn voorgenomen besluit ook altijd nog intrekken, bijvoorbeeld als uw OR heel duidelijk aangegeven heeft niet in te stemmen. De bestaande regeling blijft dan van kracht en er wordt niets gewijzigd of ingetrokken.

Bekijk in zo'n geval altijd goed of de bestaande situatie en regeling volstaat of dat het voorstel van uw bestuurder misschien toch beter is dan dat. U kunt dan altijd nog besluiten om toch met het voorstel in te stemmen. Zo realiseert u dan mogelijk toch een verbetering ten op zichte van de bestaande situatie, al is het misschien nog steeds niet ideaal of helemaal zoals uw OR het graag zou zien.

Dit verdiepingsartikel is geschreven door Radboud Hafkenscheid, opleider/adviseur/redacteur medezeggenschap, e-mail: rh@mzleeuw.nl, www.mzleeuw.nl

Dit is een artikel van de redactie van OR Rendement

OR Rendement is dé informatiebron voor leden van de ondernemingsraad (OR) of de personeelsvertegenwoordiging (PVT), ambtelijk secretarissen, vakbondsbestuurders en externe adviseurs. Wat zijn de voor de medezeggenschap relevante wijzigingen in wet- en regelgeving, en hoe kunt u dit op beleidsmatig en strategisch niveau uitwerken? Daarnaast moet u op de hoogte zijn van de klassieke OR-thema's, zoals de OR-verkiezingen, het OR-jaarverslag, het instemmingsrecht en communicatie met de achterban.

De onafhankelijke en ervaren redactie van OR Rendement zit bovenop het nieuws en vertelt u als eerste wat de ontwikkelingen zijn. Altijd in heldere taal en met een praktische insteek, zodat u de informatie direct kunt vertalen naar uw eigen werksituatie. OR Rendement is daarnaast multimediaal. De voor uw vakgebied relevante informatie verschijnt:

- ✓ dagelijks op het digitale platform Rendement Online, waar u onder meer het laatste nieuws, checklists, rekentools, maatwerkbrieven en verdiepingsartikelen tot uw beschikking heeft;
- ✓ wekelijks gebundeld in een e-mailnieuwsbrief;
- ✓ maandelijks in het vakblad OR Rendement, boordevol nieuws en achtergrondartikelen, digitaal en op de mat;
- ✓ tweemaandelijks in een handzaam themadossier: een pocketboekje dat iedere editie een complex onderwerp uitdiept.

Rendement is een succesvolle uitgeverij van met name praktische vakbladen en digitale ondersteuning.

Het assortiment bestaat uit een crossmediaal portfolio: van printuitgaven zoals magazines en themadossiers tot online ondersteuning in de vorm van digitale naslagwerken, e-nieuwsbrieven, een vragenservice en tools.

www.rendementuitgeverij.nl